

Azərbaycan yeni dünya nizamında da söz sahibidir

Azərbaycanı dünyaya tanıdan yalnız neft-qaz amili deyil. Azərbaycanı dünyaya təqdim edən həm də müstəqil və çoxvektorlu xarici siyasət yürüdən dövlət olması, qlobal miqyasda sülhə və təhlükəsizliyə layiqli töhfələr verməsidir. Ən əsası, Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərini müharibə yolu ilə azad etməsi və dinamik inkişaf yolu ilə addımlaması dünyada Azərbaycanla bağlı olan yüksək təəssürləri daha da möhkəmləndirir.

İlham ƏLİYEV: "Ən azı yaşadığımız bölgədə bizimlə bu gün hesablaşmayan sabah peşman olur"

Elə bu amillər həm də Azərbaycana Cənubi Qafqazın aparıcı dövləti statusu qazandırır, onu beynəlxalq səviyyədə söz sahibi olan dövlətlərin cərgəsinə yüksəldib. Təsədüfi deyil ki, aktual məsələlərlə bağlı beynəlxalq münasibətlərdə ölkəmizlə hesablaşır, rəsmi Bakının mövqeyini bölüşürlər. Prezident İlham Əliyev Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışında çıxışında dedi ki: "Ən azı yaşadığımız bölgədə bizimlə bu gün hesablaşmayan sabah peşman olur". Dövlət başçısının bu sözləri də təsdiq edir ki, Azərbaycan regionun aparıcı və söz sahibi olan dövlətidir və Bakı ilə razılaşmayanlara burada yer yoxdur.

Bu isə Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti, regional və qlobal məsələlərlə bağlı dəqiq mövqeyi olan dövlət olduğunu nümayiş etdirir. Bu barədə çoxsaylı misallar çəkmək olar. Hələ illər öncə Azərbaycanın Xəzərdən hasil etdiyi nefti alternativ marşrutla dünya bazarlarına çıxarması müstəqil enerji siyasətinin təcəssümü idi. Bu siyasətin başqa bir göstəricisi 2020-ci ilin sonundan başlayaraq Azərbaycanın təbii qazının birbaşa Avropa bazarlarına çatdırılmasıdır. Eləcə də Azərbaycanın nəqliyyat dəhlizləri ilə bağlı rəqabətdə qazandığı uğurlar da ölkəmizin qətiyyətli siyasətinin təzahürüdür. Reallıq ondan ibarətdir ki, regiondakı bütün aparıcı və qitələri birləşdirən enerji və nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı Azərbaycandır. Ölkəmizin iştirakı olmadan hər hansı regional və beynəlxalq statuslu layihənin reallaşdırılması, demək olar ki, mümkün deyil.

Bu layihələrdən yararlanırlar həm də Gürcüstan, Türkiyə, Avropa və Orta Asiya dövlətləridir. Respublikamızdan keçən nəqliyyat dəhlizləri Şərqlə Qərbi, Şimalla Cənubu bir-birinə daha yaxın edir, dövlətlərarası iqtisadi əməkdaşlığı dərinləşdirir. Azərbaycanın enerji siyasəti isə dost dövlətlərin, habelə Avropa İttifaqına üzv ölkələrin milli maraqlarını da qoruyur.

Regionda oyundankənar vəziyyətə salınan yalnız Ermənistandır. İşğal siyasətinə görə Azərbaycan bu dövləti bütün layihələrdən kənarda saxlayıb, onu regional və transkontinental integrasiyalardan təcrid edib. Azərbaycanın iradəsi xaricində Ermənistanın bu vəziyyətdən çıxması mümkün deyil.

**Azərbaycan yeni dünya
nizamının formalaşmasına
real təsiri olan dövlətlərdəndir**

Digər tərəfdən, Azərbaycan həm də regional və qlobal gündəliyi müəyyən edən dövlətdir. Söz sahibi kimi fərqlənməsinin göstəricisi olaraq respublikamız həm təmsil olunduğu coğrafiyada, həm də dünyada aktuallıq kəsb edən prob-

lemlərin həlli prosesində fəallıq nümayiş etdirir. Hələ 2012-2013-cü illərdə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi dünyada sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına böyük töhfələr verən Azərbaycan sonrakı dövrdə Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi də bu prosesdə bir daha fəal iştirak etdi.

Onu da qeyd etmək ki, beynəlxalq münasibətlər sistemi uzun müddətdir ki, dərin böhran içərisindədir. Dünyanın siyasi mənzərəsi təzadlarla, qeyri-müəyyənliklərlə, qarşıdurmalarla, gərginliklərlə doludur. Qlobal səviyyədə qəbul olunmuş hüquq prinsiplərinin və normaların kobud şəkildə tapdalanması, dövlətlərin ərazi bütövlüyünün pozulması, ənənəvi siyasi institutların sarsılması bu düzənin ayrı-ayrı elementləridir. Milli, regional və qlobal təhlükəsizliyə qarşı çoxsaylı təhdidlərin yaranması və ölkələrin müxtəlif siyasi, hərbi, iqtisadi, mədəni, humanitar, ekoloji çağırışlarla üzləşməsi fonunda beynəlxalq münasibətlər sistemində yeni güc mərkəzlərinin meydana çıxması və yeni dünya nizamına keçid prosesi müşahidə olunmaqdadır. Bu mənada qlobal gündəmin əsas müzakirə mövzularından biri yeni dünya nizamının formalaşması ilə bağlıdır.

Həm də siyasi və hərbi qütbləşmənin dərinləşdiyi belə bir dövrdə milli maraqları təmin edən siyasi kurs həyata keçirmək hər bir dövlətdən güclü səy, diplomatik məharət və xüsusi imkanlar tələb edir. Olduqca mühümdür ki, belə bir şəraitdə milli mənafeələrini təmin edən Azərbaycan regionun orta gücü olaraq, yeni dünya nizamının formalaşmasına real təsiri olan dövlətlərdəndir. Cənubi Qafqazda aparıcı dövlət olması, həyata keçirdiyi kommunikasiya layihələri respublikamıza bu müstəvidə böyük imkanlar qazandırır.

Onu da qeyd etmək ki, son illərdə Azərbaycanın Qlobal Cənubda nüfuzu sürətlə yüksəlməkdədir. Bunun da əsas səbəbi Bakının qlobal qeyri-bərabərliyin azaldılmasına verdiyi töhfəldir. Həm Qoşulmama Hərəkatına, həm də COP29-a sədrliyi dövründə respublikamız bu istiqamətdə nümunəyə çevrilən fəaliyyət ortaya qoyub. Məhz Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti nəticəsində inkişaf etməkdə olan dövlətlərin səsi, onların üzləşdikləri problemlər mötəbər platformalardan dünyanın diqqətinə çatdırılıb. Respublikamızın strateji təşəbbüsləri ona Qlobal Cənub və Qərb arasında mühüm körpü rolunda çıxış etməyə imkan verir.

Dəyişikliklərə məruz qalan dünya nizamı, dünyanın siyasi qütbləri arasında yeni müstəviyə qədəm qoyan, eyni zamanda dərinləşən gərginliklər Avropa İttifaqını da Azərbaycanla bağlı siyasətinə korrektələr etməyə, ölkəmizlə bağlı yanlış siyasətindən əl çəkməyə vadar edir. İndi özünün iqtisadi təhlükəsizliyi ətrafında daha çox düşünməyə məcbur olan Avropa İttifaqı bu məsələdə Azərbaycanla tərəfdaşlığın da mühüm rol oynadığının qənaətidədir. Son aylarda baş verən bir sıra hadisələr bunu deməyə əsas verir. Avropa İttifaqı da Azərbaycanın dünya nizamındakı rolunu, qlobal proseslərə təsir imkanlarını görür və qiymətləndirir.

Azərbaycan yeni dünya nizamına söz sahibi, güclü və aparıcı mövqelərə malik dövlət kimi daxil olur. Eyni zamanda təkə regional deyil, geopolitik maraqları olan dövlətə çevrilməsi Azərbaycanın müasir tarixinin əsas reallıqlarından biridir.

**Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"**